

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. VI. Peregrinus validè contrahit sine Parocho & testibus, ubi
Concilium non est receptum; nisi fortè peregrinetur in fraudem; invalidè
ubi est receptum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

Cap. 5. de negavit, alterum tacendo concessit. Et l. 12. ff. de Judiciis, in principio: Cum Prator unum ex pluribus iudicare velit, ceteris id committere videtur. Sed Trident. dicto cap. 1. statuit, denuntiationes præmittendas esse Matrimonio, illudque coram Parocho & testibus contrahendum, & concedit facultatem Episcopo dispensandi in denuntiationibus; ergo videtur eam negare circa Parochi & testium solemnitate.

Ea nititur
Gloss. cap.
15 de Cler.
non resid.

Quo argumento utitur Gloss. cap. Ad auasentiam, de Clericis non resid. verb. Ut duo, dicens: Per hoc intellige, sup. eodem, De cetero, ut duo ex Canonicis possint esse in servitio Episcopi, ita quod non priventur beneficio suo interim. Si vero plures essent, privarentur ex eo quod concedit de duobus, intelligitur prohibere de pluribus, arg. 25. dist. Qualis & sup. de Presumpt. Nomen.

185.
Resp. ad
eum.

Sed ego hoc argumento uti nolo; quippe responderi posset, hic negari Episcopo dispensationem circa Parochi præsentiam, quando facilis est recursus ad Pontificem, sive extra casum omnimodæ necessitatis, extra quem potest dispensare in denuntiationibus; & sic verum est, quod de uno dicitur, de altero negatur, etiam concessio, quod Episcopus posset dispensare in casu omnimodæ necessitatis circa præsentiam Parochi, sicuti potest dispensare in aliis impedimentis dirimentibus, quando occulta sunt, & urget gravis necessitas tam ante, quam post contractum Matrimonium, ut suo loco videbimus.

186.
Resp. ad 1.
prohibitionem.

Nec obstat ly Ominò; quia certum est, ut superius diximus, non excludere dispensationem Pontificiam; ergo nec videtur excludere dispensationem Episcopalem pro illa necessitate, quoniam virtualiter est Pontificia, id est, specialiter pro illo casu concessa à Pontifice, ne alioquin lex potius sit in destructionem, quam in ædificationem animarum.

Resp. ad 2.

Quod autem addit Sanchez; Concilium constituere formam substantialem, quid tum? Quare, sicut Pontifex potest illam formam tollere, sive in generali, sive in particulari casu, quare id ipsum non possit Episcopus nomine Pontificis in extrema necessitate, sicut potest habitare corpora, alioquin ad contrahendum inhabilia, in eadem necessitate?

187.
Nova probatio
communis
sententia.

Itaque quod me maximè movet, ad amplectendam communem sententiam, quæ negat Episcopo eam potestatem, est; quod nupiam legatur, quempiam Episcopum circa illam præsentiam dispensasse, aut aliquid immutasse, sicut legitur dispensasse in aliis impedimentis dirimentibus occultis.

Impugnatur.

Quamquam & ad hoc aliquis dicere posset; nunquam occurrit talis necessitas, in

qua opus erat contrahere abique præsentia Sacerdotis, & testium, cum facile aliter Sacerdos haberi possit, qui de licentia Ordinarii assistat, uti & duo vel tres testes, & idè nupiam legitur, Episcopum in illa præsentia dispensasse; quia sine iusta causa nequit dispensare. Quid autem faceret, si iusta causa dispensandi occurreret, quibus bis edicet?

Respondeo: recta ratio edicit, Episcopum non dispensatum contra torrens DD. qui ei negant potestatem dispensandi ne exponat manifesto periculo sic contrahentes perpetuæ fornicationis, dum per se legitime conjunctos, cum tamen non sint legitime conjuncti, & per contrahens Sacramentum Matrimonii manifeste periculo invaliditatis; neque enim habent legi Aliquem, qui doceat, Episcopum potest dispensare.

Et verò quia casus rarissimi est, præstatior moram petendi dispensationem, non moram advocandi Sacerdotem, hinc non debuit illa potestas Episcopi haberi; sed sufficit, ut solus Pontifex habeat. Secus contingit in aliis impedimentis, quæ frequentius obveniunt, & in casibus, nisi Episcopus posset dispensare, manifestum esset saluti animarum, ut per contraheranti singula, & suo loco uberius explicabitur.

Impresentiarum sequitur tractatus de obligatione peregrinorum, quæ non obligat, an incolæ locorum, ubi Trident. mandat, obligat, si divertant ad loca, ubi non obligat, vel e contra incolæ locorum, ubi non obligat, si divertant ad loca, ubi obligat, generaliter contrahere coram Parocho & testibus. Hæc est nostra resolutio:

CONCLUSIO VI

Peregrinus validè contrahitur Parocho & testibus, ubi Concilium non est receptum, nisi forte peregrinetur in fraudem, tunc validè ubi est receptum.

L Oquitur 1. pars Conclus. de peregrinis in cujus habitationis loco aliquando Tridentinum fuit promulgatum & acceptatum, saltem quoad hoc Decretum, ita uti contraheret, ubi habitat, sine Parocho & testibus Matrimonium non valeret, iam non valet, quia contrahit in loco peregrinationis, in quo Decretum illud Tridentinum nunquam fuit promulgatum & acceptatum, quæ est communis doctrina.

Fundatur in eo; quod peregrini non obligantur.

Bibliotheca
Sacra
Paderborn

est: nec enim id genus contractus est, ut & eum locum spectari oporteat, in quo instrumentum dotis factum est, quam eum in cuius domicilium & ipsa mulier per conditionem Matrimonii erat reditura.

Porro exceptio firmat regulam in contrarium, adedque in Matrimonio debet spectari locus, in quo contrahitur; & non domicilium viri aut mulieris; quoniam nupiam Matrimonium excipitur à communi regula, sup. assignata. Ergo peregrinus in loco, in quo non obligat Trident. sive in in quo non solet contrahi Matrimonium coram Parocho & testibus, per consuetudinem legitime præscriptam, potest validè & licitè contrahere sine Parocho & testibus, salvis iis, quæ jure antiquo necessaria sunt, ut Matrimonium non sit clandestinum; alioquin peccat, ut clarum est, quàmvis Matrimonium aliter contractum valeat.

In Matrimonio debet spectari locus, in quo contrahitur.

His non obstantibus, Aliqui apud Sanchez lib. 3. disp. 18. n. 27. oppositum sustinent; quia putant, peregrinos obligari legibus proprii territorii, quoniam adhuc cives ejus sunt; tum maximè, quia lex illa Trident. non videtur esse localis, sed personalis nam reddit personas inhabiles ad aliter contrahendum; ergo ubicumque fuerint hujusmodi personæ, obligantur eà lege, quoniam lex personalis inheret ipsi personæ, adedque jugiter eam concomitatur; ergo semel propter legitimam Tridentini publicationem redditus inhabilis ad clam contrahendum, nullibi terrarum poterit ita contrahere; veluti semel inhabilis ad contrahendum Matrimonium, propter consanguinitatem, nullibi terrarum potest contrahere cum consanguinea; quia inhabilitas inheret personæ, sicut inheret ipsa consanguinitas.

194. Probatur sententia opposita. Sanchez.

Respondetur ad primum: non fat est, quòd aliquis sit civis, ut obligetur legibus civitatis; sed necessarium est, ut verè inhabitet civitatem, id est, ut non tantum habeat domicilium in illa civitate, sed ut verè in ea moretur, quando sunt leges locales. Ratio patet ex suprà dictis; quia alioquin cessat materia præcepti.

Resp. ad primam probationem.

Tota ergo difficultas hic oritur ex secundo fundamento Adversariorum, ad quod respondet Sanchez suprà n. 30. Quando inhabilitas est constituta absolute & simpliciter, sequi personam quocumque euntem; secus quando est constituta per modum legis; sicut enim lex illa non obligat in illis locis, ita inhabilitas & annullatio actus non obligat ibi, nec sequitur personam, nisi dum est in locis, in quibus ea lex vim obligandi habet. Hæc ille.

195. Resp. ad 2. ex Sanchez.

Eodem modo respondet Basil. Pontius lib. 5. c. 9. n. 3. Dico, inquit, legem illam affixam esse territorio tantum, in quo promulga-

et Pontio, legem Trident. esse localem.

gentur legibus proprii territorii, arg. cap. 2. de Confit. in 6. ubi dicitur, quòd statutum Episcopi extra suam diocesim subditum non ligat: Statuto Episcopi (inquit Bonifacius 8.) quo in omnes, qui furtum commiserint, excommunicationis sententia promulgatur, subditus ejus, furtum extra ipsius diocesim committentes, minimè ligari noscuntur. Rationem subdit: Cum extra territorium jus dicenti non pareatur impune. Ubi Gloss. verb. Impune, ait: Id est, sine pœna, id est, non parens ex eo pœnam non patitur.

191. Cur hoc, nisi quia non peccat? Et quare non peccat, nisi quia peregrinus non obligatur legibus proprii territorii? Et ratio est; quia statutum directè ac per se respicit territorium, & pacem illius, vel communes mores ejus, ut in eo servandi sunt, & ided non cadit in personas etiam subditas, nisi ut existentes intrà territorium.

Præcipit ergo statutum, servari v.g. tale Festum, vel jejunium, in tali loco, adedque non comprehendit absentes; quia illi tale Festum vel jejunium in tali loco servare nõ possunt. Quare licet subjeçtio hinc non deest, deest tamen materia præcepti, quæ est Festum vel jejunium in tali loco. Deinde alia ratio est; quia aliàs imperia omnia essent confusa, unde ita postulat bonum commune, cui commensuratur potestas legislativa.

Rogat aliquis, quid sit territorium? Respondet Gloss. suprà verb. Territorium: Et est territorium universitas agrorum, infra fines cujusque civitatis, quod ab eo dictum quidam ajunt, quòd Magistratus ejus loci infra ejus fines terrenis, id est, submovendi jus habens, ff. de Verb. signif. Pupillus §. Territorium.

Atque ut peregrini obligarentur legibus proprii territorii; haud equidem illis, quæ præscribunt solemnitates servandas in contractibus; arg. cap. fin. de Foro competentis, in principio: Licet ratione delicti seu contractus aut domicilii, sive rei, de qua contra possessorem causa movetur: quibus forum regulariter quis sortitur &c. Et cap. Romana, cod. in 6. §. Contrahentes verò aliarum Diocesum super contractibus initis in Remensi diocesi, ab eisdem (nisi inveniantur ibidem) trahere coram se non debet invitos.

Igitur ratione contractus quilibet sortitur forum in loco contractus; ac proinde secundum ejus loci leges & consuetudines, judicandum est de valore aut invaliditate contractus, ut satis clarè indicatur l. 6. ff. de Evid. Si fundus venierit, ex consuetudine ejus regionis, in qua negotium gestum est, pro evizione caveri oportet.

Excipitur contractus dotis per leg. 65. ff. de Judiciis, sequentis tenoris: Exigere dotem mulier debet illic, ubi maritus domicilium habuit, non ubi instrumentum dotale conscriptum

est: nec enim id genus contractus est, ut & eum locum spectari oporteat, in quo instrumentum dotis factum est, quam eum in cuius domicilium & ipsa mulier per conditionem Matrimonii erat reditura.

mulgatum est Tridentinum, ut ibidem decernitur, & non in alio loco, & similiter etiam inhabilitas. Quare in eo loco, in quo promulgatum non est, non potest ea inhabilitas consistere. In quo vides diversam esse rationem hujus inhabilitatis, & consanguinitatis. Consanguinitas enim cum fundetur in sanguine, eadem ubique est; hæc autem loco promulgationis tantum affixa est.

Sed quid dicendum erit, si in uno loco esset impedimentum consanguinitas in quarto gradu, in alio vero, ex consuetudine contraria, non esset ejusmodi impedimentum; possentne illi, qui consanguinei essent, eò peregrinantes contrahere? Mihi affirmandum videtur, quia jam in eo loco cessat inhabilitas. Hætenus Pontius.

Consanguinitas fundatur in sanguine.

196. Impedimentum dirimens ex sola lege Ecclesie in uno loco potest obligare, & non in alio.

Et idem consequenter affirmandum videtur de ceteris impedimentis, dirimentibus ex sola lege Ecclesie; utputa, si illa lex per ipsam Ecclesiam, vel consuetudinem legitime præscriptam, abrogetur in aliquo loco, eo ipso personas, quæ antea erant inhabiles ad contrahendum Matrimonium in eo loco, propter impedimentum dirimens, fieri habiles pro eo loco, quamvis pro alio, in quo adhuc viget illud impedimentum, sint inhabiles.

Igitur leges istæ locales sunt, & non personales; quia solum concernunt personas pro eo tempore, quo consistunt in hoc vel illo loco, in quo leges istæ vigent; jam autem in casu proposito, in loco, ubi contrahitur Matrimonium, non viget Decretum istud Tridentini; ergo secundum illud non debet ibi contrahi, & per consequens aliter contractum Matrimonium, juxta leges, quæ ibi vigent, valet.

Obligatio ex d. Decreto Trid. cessat, ubi cessat Decretum.

Quocirca obligatio, orta ex vi hujus Decreti, est ex iis effectibus, qui in fieri & conservari pendunt à suis causis; obligatio enim à lege orta, durat manente lege, & eâ cessante cessat: unde sicut lumen, à lucerna productum in aère, extinguitur remoto aère extra lucernæ spheram, ita hæc obligatio expirat migrante personâ extra territorium, in quo viget hoc Decretum. Ita Sanchez supra n. 30.

197. Objectio.

Sed contra, dicit aliquis; indè sequitur omnem effectum legis cessare, eâ cessante; cur enim unus effectus magis cesset, quam alius? Porro non omnem cessare, nimis clarum est in lege excommunicationis, quæ, quia ligat immediatè censuratum, quocumque se transferat, & quantumcumque cesset ea lex, secum fert suam censuram, & manet excommunicatus, donec fuerit absolutus. Cur ergo debeat cessare inhabilitas, semel contracta ex lege, cessante illâ lege?

Solvitur.

Respondetur: censuram non tolli, nisi per absolutionem; quia sic voluit Ecclesia,

ut multis probat Suarez de Censur. disp. 7. sect. 1. Porro inhabilitatem contrahentes Matrimonium cessare, cessante lege inhabilitante, constat ex Concilio Trident. per quod sess. 24. c. 4. restringitur animas ex fornicatione ad 2. gradum, quæ antea extendebatur ad 4.

Ergo non valet argumentum ab excommunicatione, ad inhabilitatem, ortum ex lege Trident. inhabilitante aliter contrahentes Matrimonium, quam præsentem Parochiæ & duobus vel tribus testibus; quam unquam legè noluit Ecclesia habere suum roborem post triginta dies, à die primæ publicationis in eadem Parochia factæ, numerandos. Ergo noluit Ecclesia, ut aliquis obligaretur illi lege in loco seu in Parochia, in qua non fuerat ea debitè publicata, five incola, five peregrinus, alibi habens domicilium, in quo fuerat publicata, vel non publicata.

Sicut autem hoc noluit, ita etiam noluit, ut, quicumque contraheret in loco, ubi non publicata, five incola, five peregrinus, alibi habens domicilium, ubi fuerat publicata, non obligaretur, adeòque invalide contraheret sine Parocho & testibus, ut habet ultima pars Conclusionis, quam arbitror factam probatam ex jam dictis pro prima parte.

Sicut enim peregrini non obligantur legibus proprii territorii statim, quando ab eodem egressi fuerint, quamvis morantur, et in quo planè convenit, ut obligentur legibus territorii, in quo morantur, sed solummodo dum transitus & hospitii tempore proportionato ad legem impleverint, va qui sententiam commodum, sentiat etiam incommo- dum, juxta Reg. 55. de Reg. juris in 6. Qui in loco non sit, sentire debet commo- dum, & incommo- dum. Qui ergo per suam peregrinationem transit à legibus proprii territorii, dicitur justum est, ut obligetur legibus alieni territorii, in quo peregrinatur, ne aliquo modo sit ab omnibus legibus tam proprii territorii, quam alieni, & plurima scandala vitanda.

Quod non sic intelligas velim, quod non solum obligetur, quando est periculum scandali, ut Aliqui docent; sed ita, ut scandala, nata provenire ex transgressione, seu non observatione legis in alieno territorio, sint occasio aliqua, aut ratio, quare legislator possit obligare peregrinos, existentes in suo territorio, ita exigente bono communitatis, cui commensuratur, ut supra adhuc dicitur, potestas legislativa.

Audiamus D. Aug. Epist. 118. c. 1. & refertur dist. 12. c. 11. Quod, inquit ille, neque contra fidem, neque contra bonos mores injungitur, (aliàs, esse convincitur) nullatenus est habendum; & pro eorum inter quos

Bibliotheca
Sacramentum
Matrimonii

vitur societate seruandum est (id est, seruari debet) Mater mea, Mediolanum me secuta, inuenit Ecclesiam sabbato non ieiunantem, ceperat sustinere quid ageret. Tunc ego consului de hac re Beatissima memoriae virum Ambrosium. At ille ait; Cum Romam venio ieiuno sabbato: cum Mediolani sum, non ieiuno. Sic etiam tu, ad quam foris Ecclesiam veneris, eius morem serua, si cuiquam non vis esse scandalo, nec quemquam tibi.

Ubi Gloss. verb. Societate: Arg. inquit, quod quislibet tenetur vivere secundum consuetudinem illorum, inter quos versatur; ut supra dist. 8. Quae contra, & 41. dist. Quisquis B. Unde versus: Si fueris Romae, Romano vivito more. Et si sis alibi, vivito sicut ibi. Item verb. Venit, sic ait: Arg. quod viatores tenentur sequi consuetudinem loci, ad quem veniunt, ut hic, & supra dist. 8. Quae contra.

Hoc autem caput desumptum est ex eod. S. Patre lib. 3. Confess. c. 8. Quae contra mores hominum sunt flagitia, pro morum diversitate vitanda sunt; ut pactum inter se civitatis, aut gentis consuetudine vel lege firmatum, nulla civis aut peregrini libidine violetur. Et quae ratio? Nonne scandalum? Turpis enim omnis pars est, suo universo non congruens. Quod utique verum est, secluso omni scandalo. Ergo secluso omni scandalo lex obligat peregrinum, tanquam subditum legislatori ratione loci.

Enimvero lex habet vim constituendi actum in tali vel tali virtute, iuxta exigentiam materiae, habet praeterea vim constituendi medium virtutis; & denique habet vim praescribendi circumstantias necessarias temporis, & loci, ut actus in tali virtute honeste fiat; v. g. lex ieiunii facit, ut carnes hodie non sint materia temperantiae, vel, quod perinde est, ut hodiernum tempus non sit tale, quale oportet esse ad esum carniuum. Quod si lex illa limitata sit ad hoc vel illud territorium, determinat etiam locum istum pro tali tempore non esse convenientem ad esum carniuum. Ergo quicumque in isto loco carnes comederit, peccat contra temperantiam.

Veluti omnes, etiam advenae & peregrini, qui non servant legem iustitiae, in tali territorio constitutam, v. g. pretium rerum, à Principe taxatum, peccant contra iustitiam. Quippe non est maior ratio de hac lege, quam de illa. Ergo vel nulla lex territorii obligat peregrinos, vel omnis obligat; non praecise ratione scandali, sed ratione iurisdictionis Principis, & subiectionis peregrinorum, ratione loci, in quo sunt; quia sic expedit bono communi, paci & tranquillitati Reip. & civium; nam cohaerere & conjungi non possunt, quibus & studia & vota diversa sunt.

Itaque D. Aug. non desumit rationem suae doctrinae ex solo scandalo; sed etiam ex pacto & societate civium. Nec loquitur tantum de consilio, sed etiam de praeccepto; quia partem, quae non congruit suo universo, vocat turpem; & in alio loco illum, qui consuetudines eorum, inter quos versatur, transgreditur, appellat superstitiosum vel flagitiosum, lib. 3. de Do&. Christiana cap. 12. (& refertur dist. 41. c. 1.) Quisquis rebus praetereuntibus restrictius utitur, quam sese habent mores eorum, cum quibus vivit, aut intemperans (aliam temperans) aut superstitiosus est. Quisquis vero sic eis utitur, ut metas consuetudinis bonorum, inter quos versatur, excedat, aut aliquid significat, aut flagitiosus est. Ubi Gloss. verb. Vivit: Nota, quod quislibet se conformabit sociis suis in cibo, & in moribus.

Nec bene dixeris: D. Aug. in testimoniis jam allatis tantum loquitur de peregrinis, animo majori parte anni habitandi aliquo confluentibus; hi enim dicuntur esse in illo loco; transeuntes autem non dicuntur ibi moraliter esse, l. Quae situm, 76. §. fin. ff. de Legat. 3. ibi: Rebus, quae in fundo sunt legatis, non accedunt, quae casu ibi fuerunt. Et cap. 3. de Verb. signif. Na & ego (auditis verba Salomonis) unigenitus sui coram matre mea.

Quare (interrogat D. Hier. in Parabolis) unigenitum se nominat, quem fratrem uterinum praecessisse Scriptura testatur? Nisi quia ille mox natus sine nomine quasi nunquam esset, de vita decessit. Ubi Gloss. verb. Quasi nunquam esset, inquit: Et ita non videtur fuisse, qui non duravit, arg. sup. de Regul. Ad nostram. Ubi, qui triduo fuit regulari habitu indutus, non dicitur habitum induisse, quia, ut ait ibi Gloss. verb. Statim: Non dicitur factum, quod non durat. Ita argumentatur Sanchez sup. n. 7. pro opposita sententia; sed male, ut jam ostendo.

In primis, in dicto cap. 11. dist. 12. ait Ambros. Cum Romam venio, ieiuno Sabbato: Ambros. autem non ibat Romam, animo manendi per majorem partem anni. Deinde: universè praecipit Ambros. Ad quam foris Ecclesiam veneris, sine distinctione ulla, diurnae, aut brevis habitationis. Unde non dicit; In qua foris Ecclesia manseris; sed, Ad quam foris veneris.

Praeterea: Aug. dicto cap. Quisquis, inquit flagitium esse, non servare mores eorum, inter quos versatur, absolute & sine distinctione ulla. Denique: Aug. in dicto cap. Quae contra, ex eo dicit, debere servari mores territorii; quia turpe est, partem non conformari suo universo. Huiusmodi autem ratio locum habet, ubicumque quis reperitur, etiam solum in transitu.

Minimè, inquis; quia qui solum transit. nō est pars, ut patet ex iuribus, jam allegatis.

N n n

Respon-

204. Aug. sup. lo. quisur de praecpto.

C. r. dist. 41.

205. Obiecto.

L. 76. ff. de Legat. 3.

206. Diversa conclusiones.

207. Replica.

Diluitur ex Pontio.

Respondet ad primum Pontius lib. 5. cap. 7. n. 28. levissimum argumentum est, à dispositione illa legatorum, ad legum obligationem. Quicumque ubicumque sit jurisdictioni pareat necesse est, ne extra jurisdictionem sit. Quare quantumvis sit minimum tempus, ejus jurisdictioni subditur, in cujus loco est; non autem quaecumque in aliquo loco sunt, ejus loci domino subdici necesse est.

Adde; etiam ex voluntate legantis fundum, oriri diversitatis rationem, quæ aliter legari non possunt legato fundo, nisi ut accessoria & connexa cum illo; cum autem connecti non possint sine mora, idè est, ut mora necessaria sit, ut rectè docet Suarez to. 1. de Relig. tract. 2. lib. 2. cap. 11 4. n. 16. ubi explicat textum in lege: *Debitor*, ff. de Pignor. Hæc ille.

208.
Explicatur l. 3. ff. de Pignor. ex Suario.

Juvabit porro audire Suarium loco citato: In illa, inquit, lege, *Debitor*, non est sermo de obligatione legis, neque de habitatione necessaria, ut quis obligetur legibus loci; sed casus legis erat, quando in pignus datur prædium cum omnibus ibi importatis, inductis, natis &c. An intelligantur comprehensi servi, qui ad prædium colendum mittuntur: & respondetur; eos dumtaxat comprehendi, qui hoc animo à domino missi essent, ut ibi perpetuò essent. Exponit autem Gloss. *Perpetuò*, id est, quamdiu ibi essent necessarii.

Indè autem nullum potest sumi argumentum; quia in illo casu servi non erant dati vel promissi per se in pignus; sed ad summum poterant comprehendi, tanquam res accessoria & connexa cum prædio: quia verba pacti postulabant illam connexionem, quæ respectu servorum non poterat esse alia, nisi destinatio illorum ad insistentium prædio. At in præsentia lex fertur simpliciter ad totum territorium seu locum, & ad sui observationem non requirit aliam connexionem, nisi actualem habitationem, & unionem cum cæteris de populo, quæ ex actuali habitatione nascitur. Ita Suarius.

Licet ergo casualis mora non sit sufficiens, ut res illa comprehendatur sub voluntate testatoris; equidem sufficit, ut persona comprehendatur sub obligatione legis; quia hoc, & non illud, est necessarium pro bono communi.

209.
Respondetur ad cap. 3. de Verb. signif. ex Pontio.

Quantum ad ea, quæ adducuntur ex cap. *Nam & ego*: per methaphoram (inquit Pontius sup.) dicta sunt; Pontifex enim unius diei, verè Pontifex est. Et illud Glossæ, utcumque locum habere posset in præsumptione; hic autem de veritate agimus, ad quam ea tantum spectanda mora est, quæ sufficiens est, ut sit subditus legi ejus loci; sufficit autem quaecumque, ut dictum est.

Sic responderi Suarez cap. citato num. 27. Hæc ille.

Sed audiamus ipsum Suarium: Ad tertium (inquit) ex illo principio, quoddammodo pro nihilo reputatur; Respondet, quia res ipsa aliunde habet consummationem suam, licet parvo tempore duret, non est parvam, dummodo duret quantum necessarium est ad actum. Ut, consensu parvo mortale peccatum est, etiam si brevissimo tempore duret, & illa parva duratio non cit, ut res illa pro nihilo habeatur; & in præsentia materia, si quis discedat à suo oppido statim ac exit terminos ejus, desinat obsequi statuto ejus, ad Festam servanda, etiam nocte reverfurus sit, quia ad hoc non consideratur duratio, sed absentia; ita arguet è contrario.

Nec jura, quæ afferuntur, obstant illi interpretationi, nigeniti ab Hieronymo tradita, & relata in d. cap. *Nam & ego* est sine aliqua methaphora & improprietate, ut notat Abbas in d. cap. *Nam & ego*; idè non potest ab illa sumi argumentum. Unde fortè Salomon dictus est *agnus*, quia solus, vel primus, ex legitimo matrimonio natus est. Vel etiam, quia cruce natus est; jam prior erat mortuus, & in parva duratio fratris dicitur ad hoc comparari, quia jam ille non erat; at licet parvo tempore vixerit, verè filius, & genitus fuit. Sic cut Pontifex electus; licet per hanc mortuum vivat, verus Pontifex est, & in numero Pontificum computandus; licet secundum æstimationem & methaphoram habeatur, ac si non fuisset. In præsentia autem, ad judicandum de obligatione, habenda est ratio veritatis, & durationis, necesse est tales effectus.

Unde etiam dictum illud Glossæ in d. cap. *Ad nostram*: *Non dicitur factum non durat*, in rigore non est verum, quia rei ipsa constat, & exemplis adductis, non sensu pravo, citò transeunte, & per electo, & paulò post mortuo. Dicitur ergo illud solum methaphoricè, quod aliam considerationem sustineri debet, & prædictum in ordine ad præsumptionem, de qua in illo textu agebatur, scilicet de tacita professione, à qua statim quis resiste, non præsumitur non consensisse; si autem consentit, nihil refert brevis duratio. Hic autem non de præsumptione agimus, sed de veritate, ad quam spectanda est mora sufficiens ad actum, & ad debitam conformitatem cum populo in observatione Festi; imò enim mora, accidentaria est ad hunc effectum. Hactenus Suarez.

Quod & ipsum benè notavit ead. Gloss. dicens: *Ubi constat de facto, & ejus qualitas non est querendum de ejus perseverantia. Non sufficit.*

sufficit, quod ab initio consensit: cum vero consensit de facto, sed de intentione nescitur, recurrimus ad presumptionem per severantiam, ut in casu isto & consimilibus.

212. Obijcitur preterea ex iure civili l. 19. ff. de Judiciis. Ubi sic scriptum habemus §. 2. Proinde & si merces vendidit certo loci, vel disposuit, vel comparavit: videtur nisi alio loco, ut defenderet, convenit, ibidem se defendere. Nunquid dicimus, eum, qui a mercatore quid comparavit advena, vel ei vendidit, quem scit inde confessum profecturum, non oportet ibi bona possideri, sed domicilium sequi ejus, at si quis ab eo, qui tabernam vel officinam certo loci conditam habuit, in ea causa est, ut illic conveniatur? quid magis habet rationem. Nam ubi sic venit, ut confessum discedat, quasi a viatore empsit, vel eo, qui transvehebatur, vel eo, qui a viatore id est, preternavigat, emit durissimum est, quotquot locis quis navigans, vel iter faciens, delatus est, tot locis se defendi. At si quo consensit, non dico iure domicilii, sed tabernulam, pergulam, borreum, armarium, officinam conduxit, ibique distraxit vel egit, defendere se eo loco debet. Si viatores non sortiuntur forum ratione loci, per quem transcunt, neque ejus statuti obligantur.

213. Respondet Suarez sup. n. 16. illam legem loqui de illo, qui transcundo per locum emit ibi, aut vendidit, & pertransit, postea enim non potest conveniri in illo loco, & merito, quia per unam transcurrentem actionem non acquiritur forum quasi permanens, & dans jus in alium, etiam absentem. At nos loquimur de obligatione, quae durat solum, quamdiu durat praesentia, & ideo nulla est similitudo. Eset autem nonnulla, si ageretur de conveniendo advena in eodem loco, in quo contraxit, antequam inde discederet: & tunc sine dubio potest in eodem loco conveniri, si fraudem commisit, vel si est debitor, aut non vult stare conventioni factae, vel quid simile. Et ita potius favet exemplum. Haec ille.

214. Plura de hac controversia videri possunt apud Auctores jam citatos, Suarium, Sanchezium, & Pontium, aliosque, qui scripserunt Tractatum de Legibus, ad quem proprie spectat; sufficiat hic nobis, utramque sententiam esse probabilem; & eos qui docent, peregrinos non obligari legibus territorii, per quod tantum transcunt, haud propterea negare nostram Conclusionem; quia peculiare est, quod transcuntes per aliqua loca, teneantur observare solemnitates, requisitas a jure, vel ab homine in celebratione contractuum. Proinde peregrinus, etiam solum transiens per aliquam Parochiam, in qua dicitur. Decretum Tridentini fuit promulgatum & receptum, si in eo loco velit contrahere Matrimonium, tenetur contra-

here coram Parocho & testibus, tamen in proprio domicilio seu territorio possit contrahere sine illis, eod quod ibi non sit Decretum istud Tridentini promulgatum & receptum, quae est ultima pars nostrae Conclusionis, & communis sententia Doctorum.

Restat explicanda illa limitatio i. partis: Nisi forte peregrinetur in fraudem, quam rejicit Sanchez supra n. 29. dicens: Credo licet adirent talem locum eo fine, ut possent liberè absque Parocho & testibus contrahere, esse ratum Matrimonium. Primum, nam qui jure suo utitur, non potest dici, fraudem committere, ut ea ratione effectus impediatur, Reg. 55. ff. de Reg. juris: Nullus videtur dolo facere, qui suo jure utitur. Et l. 3. ff. de Homine lib. exhib. §. 2. Is tamen, qui in potestate habet, hoc interdico non tenetur, quia dolo malo non videtur habere, qui suo jure utitur.

Qua ratione cum multis Doctoribus, per eos citatis, defendunt Covar. 4. decret. 2. part. c. 8. §. 2. n. 10. & Sarmiento lib. 1. Select. c. 6. n. 8. Matrimonium, contractum in articulo mortis, efficere filios legitimos in fraudem substituti: est enim fraus licita, cum contrahentes utantur jure suo; ergo cum adentes locum, ubi non viget Trident. animo contrahendi absque Parocho & testibus, utantur jure suo; habent enim jus, sic ibi contrahendi, erit fraus licita, nec ea ratione effectus ac valor Matrimonii impediatur.

Secundò; quia bona vel mala intentio conferre potest ad committendum, vel non committendum peccatum; non tamen ad annullandum actum; cum intentio maneat in mente, nec effectum influat in opus externum; ergo si Matrimonium illud, seclusa prava intentione, esset validum, id minime impediret ea intentio: sicut de restituenti obligatione docent Multi: si opus, seclusa prava intentione, non inducat restituenti obligationem, ex ea intentione illam obligationem non consurgere. Haec ille.

Quem sequitur Pontius supra c. 9. n. 4. motus prima probatione: Iste, inquit, utitur jure suo, neque fraus illicita est, vel dolo malus; quia non est prohibitum aliò proficisci, ubi liceat sine testibus & Parocho contrahere. Igitur iste non facit dolo malo. Sicut si, quia statutum est, ne Salmanticæ natus obtineat Collegium Salmanticense, foemina aliqua in fraudem legis egredieretur Salmanticam partus tempore, in loco vicino paritura; jure suo uti diceretur. Ita Basilus.

Oppositum sentit Eman. Rodriguez parte 1. Summæ c. 217. Conclus. 1. in fine ibi: Hinc inferitur: quod Castellanus aut Lusitanus, qui se confert ad habitandum in Galliam, aut partes, ubi non est promulgatum

215. An in fraudem possit contrahere sine Parocho. Pars affirmans probatur a Sanchez ex juris.

216. Probatur 2. ex ratione.

Sanchium sequitur Pontius.

217. Oppositum tenet Rodriguez.

tum istud Decretum, & ibi commoratur, potest ducere uxorem sine Parocho & testibus, nisi in casu, quod solum illuc se conferat, propter hanc causam, ducendi scilicet uxorem in fraudem legis. Hæc ille.

quem sequitur Petrus Ledesma Theol. moralis tract. de Sacram. Matr. c. 6. conclus. 4. ibi; Dico 1. si aliquis exterius adiret illas Provincias & partes Franciæ, ut contraheret Matrimonium sine Parocho & testibus, in fraudem legis, & solum gratiâ contrahendi Matrimonium contra Decretum Concilii Trid. Matrimonium illud nullum esset, Ita Rodriguez Conclus. citata in fine.

218. Ratio est; nam illud solum fit in fraudem legis; ergo nullum est Matrimonium, cum fraus & dolus nemini patrocinentur. Ita Ledesma.

Confirmatur à simili. Sic enim peregrini, si non peregrinentur in fraudem, possunt eligere quemlibet Confessarium, publicè expositum, ut docuimus Parte 4. hujus Operis, Disp. 8. Sect. 1. Conclus. 7. Itemque peregrini exempti sunt à reservatione proprii Episcopi, saltem quando non fit in fraudem ead. Disp. Sect. 5. Conclus. 3. Ergo similiter in casu præsentis, peregrini invalidè contrahent, si peregrinentur in fraudem; secus si ob aliam rationem, quàm contrahendi Matrimonium.

Confirmatur 2. ex jure civili l. 1. ff. de Aqua & aquæ pluvix arc. §. 12. Denique Marcellus scribit: cum eo, qui in suo (agro) fodiens, vicini fontem avertit, nihil posse agi, nec de dolo actionem, & sanè non debet habere, si non animo, vicino nocendi, sed suum agrum meliorem faciendi id fecit. Ergo à contrario sensu, si fodit animo, vicino nocendi, poterit cum eo agi, & dabitur actio de dolo; ergo idem dicendum est in casu nostro, dum quis animo fraudulento recessit.

219. Ad hanc confirmationem respondet Sanchez supra: Lex illa considerat non animum lædendi, sed actionem ipsam externam, alteri injuriosam, absque aliqua propria utilitate, ad præsumendum dolum, concedendamque actionem de dolo: at in nostro casu contractus ille Matrimonii cedit in utilitatem contrahentium, & nemini est injuriosus; ut patet, inquit Pontius supra n. 5. in Matrimoniis incolarum ejus loci, qui contrahunt sine prædicta forma. Ipse autem putat jus considerare animum. Agitur, inquit, de actione doli concedenda, qui, cum in agro suo fodiat, & illum excolat, fontem vicini averterit. Ad eam autem actionem concedendam, considerat jus animum, cum fit ea actio alteri nociva. Hæc ille.

220. Sed videamus quid de hac lege dicat Doct. Subtilis 4. dist. 15. q. 2. n. 40. ubi agit de

eo, qui impedit alterum à beneficio, & scribit: *Ad ultimum dico similiter, quod si tenetur restituere beneficium, non solum, quia multum interest inter habere, & prope esse, sed aliquam portionem correspondentem alicui parti valoris beneficii: & hoc si directè obtinuit beneficium intentione damnificandi eum. Si autem indirectè, scilicet procurando sibi ipsi, et cum hoc etiam damnificare alium intendat, tenetur, ut dixi. Sed si tantummodo propria utilitati intendat providere, & sic procurare sibi, & ex consequenti, alius præter intentionem illius damnificatur, iste ad nihil tenetur: quia licet unicuique sibi providere, alio neglecto.*

Confirmatur hoc, per illud leg. a. §. hinc aiunt, ff. de Aqua, & aquæ pluvix arc. si præscindo venas in fundo meo, per quas labat aqua ad puteum alterius, non tenor nocendi sibi, tenor ad restitutionem damni, sed si hoc facio sine fraude, intendens conservare tati propriæ; ut quia mihi est utile, jam meum, qui non potest convenienter servare in præscisione illarum venarum: non damno alium, quia jus habeo faciendi utilitatem in fundo meo. Et ff. de Reg. juris. Neminum facit, nisi qui illud tacet, quod hoc jus non habet: Iste autem habet jus præscindendi sibi beneficium servatis circumstantiis ipsius & honestis. Hæc ille.

Itaque, consideret jus animum, vel non consideret in illa lege, equidem sequitur Consequentia; quia unusquisque habet jus per se procurandi sibi utile Matrimonium, sive in hoc, sive in isto loco; ergo datum non facit, qui adit talem locum, in quo possit sive Parocho & testibus contrahere, et hoc à sola intentione adeat, ut sic contrahat: quia tenetur in alio loco, ubi Trident obligat, & per consequens ubi deberet contrahere coram Parocho & testibus, non permittitur intrinsece; sed Matrimonium à parochis & amicis impediretur, licitè vel illicitè potest esse; ad summum inde sequitur, quod quando peccaret, eundo ad talem locum, & ibi contrahendo; ergo Matrimonium non valet sine Parocho & testibus, Consequentia nulla est; quia etiam aliquando potest illicitè contrahi coram Parocho & testibus, estò Matrimonium certò valet.

Quid ergo ad principale argumentum? Fraus (inquit Sanchez supra) non patrocinatur; sed jus, quod habent contrahentes celebrandum Matrimonium in eo loco, ubi que Parocho & testibus. Hæc ille.

Igitur non facit fraudem legi; sed utitur jure suo. Veluti dum quispiam vadit ad locum, ubi non est jejuniium, ut possit comedere, aut comedere carnes, non facit fraudem legi; quia nullibi lex jejunii prohibet accessum ad talem locum:posito autem accessu

B
Sacram
Matrimonii

cessu, jam ex jure communi amplius non obligatur. Si quæ ergo in casu nostro est fraus, non est fraus illicita & dolus malus, nisi per accidens ratione scandali, vel aliorum inconvenientium, ut statim dixi, quæ ex tali Matrimonio possent oriri, sed illa non sufficiunt ad invalidandum Matrimonium, ut per se clarum est.

Ad primam confirmationem (quam Sanchez non tangit) respondet Pontius supra n. 6. Peregrinus possit confiteri illi Parocho, in cujus Parochia habitat; non quidem ex commissione proprii, sed tanquam proprio Sacerdoti, etiam si quis animo solum confitendi illi Parocho, eod accedat, & à sua domicili Parochia recedat; illi enim licet alteri confiteri, dum extra suam Parochiam est. Scio dissentire Gabr. Vasquez. 4. tomo in 3. part. q. 93. a. 2. sed sine efficaci fundamento. Hæc ille.

Ego autem, quia doceo cum Vasquezio, Suario & aliis, peregrinum non posse absolvi, si peregrinetur in fraudem; idque efficaci fundamento; quia videlicet alienus Parochus non absolvit, nisi ex commissione proprii; non censetur autem commissio se extendere ad talem casum; hinc Respondeo, disparitatem esse; quod in proposito casu, de Matrimonio contrahendo sine Parocho & testibus, non debeat recurri ad præsumptum consensum Superioris loci, in quo quis habet domicilium, sicut in Absolutione, sed ad ipsam dumtaxat legem, quæ ex jure communi non obligat in tali loco, utpote in eo non legitime promulgata & recepta.

Et ecce soluta sunt omnia argumenta posterioris sententiæ, quam præter citatos, docet Henriquez lib. 11. c. 3. n. 8. in fine. Cenedus q. 30. n. 64. apud Dianam 3. part. tract. 6. resol. 28. in fine. Item Franciscus Sylvius in suis resolutionibus variis verb. Matrimonium, 8. ut refert Diana part. 6. tract. 7. resol. 29.

Sed & prior sententia non caret suis scaturibus; nam præter Sanchium & Basil. Pontium, sup. allegatos, eam docet Coninck hic disp. 27. n. 14. Aversa hic q. 6. sect. 2. §. Neque verò, in fine. Illique se semper ad hæsisse fatetur Diana supra part. 6. nam (inquit in fine illius Resol.) ut ex multis observat Castro Palao tom. 1. disp. 2. puncto 1. n. 12. in conflictu opinionum illa est tenenda, quæ favet valori Matrimonii; sed quia Novissimè Franciscus Zypæus in Consult. Canonice lib. 4. tit. de Sponsal. & Matr. consult. 6. testatur an. 1628. Sacram Congreg. ipsi petenti respondisse, Matrimonium, de quo est quæstio, esse nullum, ited puto supposita dictâ Declaratione à primâ sententia (id est, sententia Rodrig.) non esse recedendum. Hæc ille.

Subscribo verba Zypæi: Hæc quæstio S. Congreg. Card. Trid. Interp. à me proposta an. 1628. resoluta est, ut Matrimonium sit irritum, sicut initio narratum est, quasi ob fraudem extra locum domicili: unde non videtur adhuc declaratum, si contra fraudem contigisset, quid sentiendum sit. Quamquam Barbosa in Collect. DD. ad Concil. Trident. in d. cap. 1. n. 206. simpliciter pro nullitate Declarationem recipiat. Hæc ille.

Do verba Barbosæ: Hinc etiam Matrimonium non esse legitimum, si contrahatur inter se conferentes ad locum, in quo Concilium non est promulgatum, sub animo, sine Parocho & testibus contrahendi, resolvit Aldan. in Compen. canon. decif. lib. 1. tit. 8. n. 41. asserens decifum in Colonien. 51. septem. 1626. & in Antverpien. 16. Decemb. 1628. Hæc ille. Ubi, ut patet ex illis verbis, Sub animo &c. non videtur recipere simpliciter pro nullitate Declarationem; sed tantum pro nullitate Matrimonii sic contracti in fraudem. Quippe in fraudem contrahere est, solo animo contrahendi talem locum adire.

Ut sit de hoc, Dicastillo hic disp. 3. n. 42. postquam allegasset prædictum testimonium Zypæi, sic ait: Verum adhuc non video, hoc testimonium satis esse; quia plura possunt concurrere in tali casu particulari, ut ita censeret Congregatio. Quidquid sit de auctoritate privata cujusdam responsionis, ad privatam interrogationem, & ided post hæc tenet Perez hoc ipsum disp. 39. sect. 3. n. 5. propter rationem datam: decisionibus autem Card. sæpius opponuntur DD. imò decisiones sibi sunt contrariæ frequenter.

Quid ergo erit? Multò magis jam in hac re urget similis alia resolutio Card. quæ resolvunt, sic transientes non valide contrahere. Quæ resolutio robor accepit maximum ex Brevis Pontificio Urbani 8. ad instantiam Archiepiscopi Colonienfis dato anno 1627. 14. die Augusti: ubi cum Eminentissimi in sua responsione dixissent suam sententiam circa tria quæstia, quorum primum & secundum erant: Antales retinentes domicilium in loco, in quo Concilium in hoc puncto est promulgatum, valide possunt contrahere, ubi non est promulgatum. Item, si solo animo, absque Parocho & testibus contrahendi, se transferant, habitationem non mutantes. Responderunt ad primum & secundum: Non esse legitimum Matrimonium inter sic contrahentes cum fraude.

Hanc responsionem Pontifex laudat & approbat in illo Brevis, dum ait: Resolutionem hujusmodi auctoritate Apostolica revocari præsentium approbamus & confirmamus Sub-

226. Pro poster- vi Zypæi refert clar. C.

Opinio Bar- bosæ ex Aldan.

227. Dicastillo putat testi- monium Zypæi non sufficere. Perez.

228. Alia Decla- ratio Card. approbata ab Urb. 8.

223. Resp. Pontii ad 1. confir- mationem.

Vasquez.

224. Hic de- putat Dianam.

Aliter pro sententia prioris.

225. Hic de- putat Dianam.

Castro Pa-

jungit deinde omnes firmitates adhereri solitas hujusmodi Brevibus & Bullis, cum derogatoriis contrariorum quorumcumque, etiam si scienter vel ignoranter à quoquam contingat aliquid in contrarium attentari. Huic resolutioni, quæ jam ipsiusmet Pontificis est, standum erit.

229. *Sententia Dicastillonis*
Solum adverto, quod cum declarat, non esse legitimum, addit illa particulam, *Cum fraude* (quæ tamen in quæsto non continebatur) requiri videtur fraus. Unde si non addit animus fraudulentus, sed existimatio, quod hoc fieri sic possit, non apparet, cur sit invalidum Matrimonium, ex vi hujus Declarationis. Item; si ille animus non significetur exterius, sed sine ullo signo externo sola sit interna intentio, non est fraus, quæ potest judicari in foro externo. Vix tamen potest contingere, quod sic facientes, non præbeant aliquod signum externum talis animi & finis. Res itaque jam est valde periculosa, & tale Matrimonium rebus, ut nunc, valde dubium aut invalidum (probabiliter saltem) ut sic maneat porta ad resiliendum, nisi revalidetur legitime, aut ad judicandum contra illud. Hucusque Dicastillo.

230. *Quare in Conclus. addatur ly Fortè.*
Merito ergo in Conclus. addidi *ly Fortè*, ut significarem hanc rem dubiam esse, seu non omnino certam omnibus attentis; nam si consideremus Declarationes Card. & potissimum Breve istud Urban. 8. videtur sequenda sententia Rodriguez. Alioquin (ut notat Herinx part. 4. tract. 5. disp. 5. n. 8.) prior opinio (scilicet Sanchez) videri posset conformior communibus regulis interpretandi leges, quibus nimirum non obligantur extra domicilium existentes, in loco ubi non obligant, maxime leges contractuum.

Unde sequi videtur, licet aliquem se conferre ad alium locum, ut ibi v. g. non sit obligatus lege jejunii, obligante in loco domicilii: adeoque similiter quoad valorem actionis seu contractus, alibi non exigentis certam solemnitatem, procedit valide, etsi illicitè, qui tali sine aliò se confert, ubi non viget lex irritans, sed tantum prohibens. Hæc ille.

Ego etiam adverto, dictum Breve Urb. 8. datum fuisse anno 27. resolutionem autem Cardinalium, de qua Zypæus, anno 28. & tamen in hac resolutione nulla fit mentio d. Brevis, quod valde miror; probè siquidem noverant Cardinales illi Breve istud, & eorum resolutio, ad Zypæum transmissa, maximam habuisset vim, si d. Breve ei insertum fuisset. Unde, dicit aliquis, suspicor quod hic lateat aliqua fraus. Tu cogita, an temerè. Et dispice an d. Breve sufficienter hæcenus fuerit promulgatum, ut merito unusquisque non solum possit, sed & debeat

se ei conformare. Vide Gobat in suo Alphabeto tract. 9. n. 480. & seq. itemque n. 537. & seq. & diligenter examina, utrum non oporteat eo modo promulgari, quo ipsius Decretum Trid. cujus est interpretatio.

Cæterum ex jam dictis consilium refero vitur hæc quæstio: an captivi & mercatores Christiani, in quorum Parochia dictum Decretum Trident. est sufficienter promulgatum, possint in terris infidelium, ubi non sunt ullæ Parochiæ, nec ulli Parochi, validè contrahere Matrimonium absque Parochi & testibus? Resolvitur, inquam, pars affirmativa cum Sanchio supra n. 35. Partis sup. n. 7. & Aliis.

Mihi fit valde verosimile, inquit Pontifici eos, qui inter infideles commorantur, vel mercium congregandarum causa, vel ratione, aut inter Turcas captivi detinentur, etiam si ex his locis sint oriundi, in quibus non est promulgatum & receptum est Trident. Decretum, non teneri contrahere Matrimonium, a Concilio præscriptam, in contrarium casu locum habet Episcopica, & Canonica contrariè, & vitiosa esset oblatione, cum vel compellendi essent in locum cælibem, vel auferendum illis, quod in medium infirmitatis est, Matrimonium.

Curandum illis tamen, ut serventur quas leges Ecclesiasticas quoad fieri possent, scilicet testes adhibendo, quibus prædicta conjugia possint, instrumenta etiam de eo publicè conficiendo, quandoquidem nec Parochi copia est, nec de iurisdictionibus benedictionibus Ecclesiasticis locus, factio etiam examine sufficienti, an illis obtemperet aliud Canonicum impedimentum. Quidem hæc mihi verosimilia videntur, quæ exponere a summo Pontifice declarant. Sanchez docuit Tho. Sanchez disp. citat. 35. Palacios in 4. dist. 29. disp. 1. *Fam verò ista explicata.*

Neque obstat; quod alius legitur in locis illi & Ecclesiasticis illi teneantur, quæ ibi promulgata non sint; est enim ratio, quia voluit Concilium hujusmodi promulgationem pendere ex promulgatione in Parochia, & loco habitantis, ut idem Thomas Sanchez respondet disp. cit. n. 36. Ita Bellarmus.

A quo licet Sanchez non differat in re ipsa, non tamen cum eo convenit in modo loquendi. Quippe n. 33. negat Decretum hoc admittere Episcopiam. Interim n. 34. hanc ponit Conclusionem: Probabiliter existimo, validum esse Matrimonium captivorum, apud infideles inquit absque Parochi & testibus, quàmvis ad eas regiones ducti sint post publicationem & receptionem in sua Parochia, nec animum ibi permanentem habeant; & idem dico de Matrimonio, contracto per mercatores Christianos, qui ibi

per modum hospitii sunt, quamvis incolae sint eorum locorum, in quibus Trident. obligat. Probat. quia id Decretum petit, tanquam conditionem requisitam, ut obligare incipiat, publicationem in Parochia. Hæc ille.

Si dixeris: apud infideles nulla est Parochia. Respondet Sanchez: licet deficiat ibi Parochia, sunt tamen loca publica, in quibus id Decretum publicari posset: unde cum nullo modo publicatum sit, deficit conditio necessaria ad ejus obligationem. Hæc ille.

De qua utique conditione seu publicatione sic dicitur Zypæus supra: Enimvero Decretum Concilii valde speciale publicationem requirit in §. fin. & talem, qualis nulla exigitur in toto corpore juris, scilicet, quæ fiat in unaquaque Parochia, ut, ubi sic publicatum erit, post triginta dies robur habere incipiat; ubi publicatum non erit, non habeat, adedque innuitur, totum ejus robur & loco quolibet, & publicatione locali dignosci; atque in rem seu locum dirigi, non in personam loqui generaliter, non de hie vel sic habitantibus, hospitantibus, proficiscentibus, generalitatem modificare & restringere ad loca publicationis.

Itaque quod generaliter dicitur de legibus, præsertim juris communis, in loco domicilii obtinentibus; aliquid existentem ligare, restringendum esse per causam publicationis, quam sic requirit §. fin. ut robur non habeat, nisi in loco publicationis. Unde qui contrahunt in loco non publicati Decreti, sentire ibi non possunt robur Decreti. Neque enim Concilium domicilium & scientiam dicit sufficere in d. §. Ne vero; desiderat quidem publicationem ob scientiam, sed non in eo sistit, sed pergit vers. Decernit insuper.

Neque Concilium dicit: Quorum in Parochia Publicatum erit Concilium, ubique obligabuntur, sed: Decretum in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat; in rem loquitur, & de vi legis agit localiter, adedque omnis inhabilitas ad sic contrahendum, eo Decreto irrogata, non est simplex, sed localis, & quæ surgit ex vi legis, quæ ubi loci cessat, cessabit inhabilitas, tanquam effectus cessantis causæ; cujus robur eo loci nullum sit.

Quod magis apprehenditur, si ponamus Titium habitare in loco publicati Decreti, Cajam in loco non publicati, atque Cajam ducere in loco non publicati Concilii, non servatâ illius formâ, quæ utique non ligat Cajam; Titius si fit inhabilis ad sic contrahendum, illa habilis, Matrimonium illud, validum ut sit, requirit ratio habilis & locus; ut non sit, exigit inhabilitas alterius, si eum quocumque comitetur. Hæc tenus Zypæus,

fatis appositè pro nostra Conclus. cujus hic erit finis.

Ad alia festinat calamus, videlicet ad ea, quæ in forma ipsa, & solemnitate præscribuntur, id est, ad Ordinarii & Parochi præsentiam, & querit primò, quinam intelligantur nomine Parochi seu Ordinarii. Respondet autem:

CONCLUSIO VII.

Nomine, Ordinarii, intelliguntur omnes illi, qui habent potestatem Episcopalem, vel quasi Episcopalem. Nomine autem, Parochi, omnes illi, qui habent beneficium cum cura animarum, vel per Episcopum præficiuntur toti Parochiæ, ut ejus curam gerant.

Sufficere ad valorem Matrimonii presentiam Ordinarii, nemo ambigit; sic enim loquitur Decretum: Qui aliter, quam presente Parocho vel alio Sacerdote, de ipsius Parochi vel Ordinarii licentia &c. Ergo Ordinarius potest dare licentiam alteri Sacerdoti assistendi Matrimonio, & Matrimonium sic contractum valet; igitur & per seipsum potest assistere. Qui enim, ut habet Reg. juris 72. de Reg. juris in 6. facit per alium, est perinde, ac si faciat per seipsum. Et Reg. 67. eod. ait: Quod alicui suo non licet nomine, nec alieno licebit. Adde Reg. 68. eod. Potest quis per alium, quod potest facere per seipsum. Ergo quod potest per alium, etiâ potest facere per seipsum. Sed Ordinarius potest assistere per alium Sacerdotem, ergo etiam per seipsum.

Et quid miramur? Nam & ipse Ordinarius Parochus est, ut patebit ex dicendis. Unde bene dicit Concil. De ipsius Parochi seu Ordinarii licentia; quia videlicet omnis Ordinarius est Parochus, & omnis Parochus aliquo modo est Ordinarius, id est, habet potestatem ordinariam, seu ex vi Officii sui. Interim in rigore loquendo non omnis Parochus est Ordinarius; quia ut habet Conclus. Nomine, Ordinarii, hic intelliguntur omnes illi, qui habent potestatem Episcopalem, vel quasi Episcopalem; nomine autem, Parochi, omnes illi, qui habent beneficium cum animarum cura; qui tamen omnes non habent potestatem Episcopalem, aut quasi Episcopalem.

Rogat aliquis, qui sint illi, qui habent potestatem Episcopalem, aut quasi Episcopalem? Respondeo; Primò, Archiepiscopi & Episcopi, ut per se patet. Secundò, Capitulum sede vacante, ut colligitur ex cap. 3. de

Quinam intelligantur nomine Ordinarii & Parochi

236. Ad valorem Matr. sufficit presentia Ordinarii. Probat. ex diversis Reg. juris.

Alia probatio

237. Quinam habeant potestatem Episcopalem, aut quasi.